Landa-gida eguneratu da txerri-izurri afrikarra egon daitekeelakoan

MAPAk duela gutxi argitaratu du txerri-ustiategietan txerri-izurri afrikarraren susmoa izanez gero jarduteko gidaren eguneraketa.

MAPAren Osasun, Higiene eta Trazabilitateko Zuzendariordetza Nagusiak dokumentu praktiko hori eguneratu du. Dokumentua baliagarria da albaitaritza-zerbitzu ofizialentzako landa-gida gisa; izan ere, zerbitzuok arduratzen dira ustiapenak bisitatzeaz baldin eta gaixotasun hori egoteko susmoa badago edo hala baieztatzen bada.

Hala ere, aintzat hartu behar da txerri-izurri afrikarraren aurka borrokatzeko Eragiketen Eskuliburu Praktikoa, modu xehatuan deskribatzen baititu hartu beharreko neurriak, baita erantzunaren parte diren beste neurri asko ere. Albaitaritza Zerbitzu Ofizialek jarri behar dituzte martxan neurri horiek Espainian txerri-izurri afrikarraren fokuren bat dagoela uste badute edo hala baieztatzen bada.

Halaber, MAPAk berak txerri-izurri afrikarraren egoerari buruzko azken txostenean honako hau nabarmentzen du:

- Azken urteotan aurreko urteetako joerari jarraitu dio, eta udan kasu-kopurua nabarmen igotzen da.
- Gaixotasunaren hedapena basurdeen bidez, fokuak jakinarazi baitira ekialdeko Europan (Errumanian, Bulgarian, Hungarian, Polonian…).
- Lehenengo aldiz baieztatu dira kasuak etxeko txerrietan Grezian, Alemanian eta Italian.

Egungo egoera epidemiologikoa, Europako Batzordearen ADIS azken txostenaren arabera, honako hau da 2022aren hasieratik.

- Etxeko txerrietan 478 foku guztira, eta Italia da herrialderik nabarmenena hurbiltasunagatik:
- Basurdeetan, 5.990 kasu hauteman dira:

Afrikako txerri-izurriaren egoeraren eguneraketa Europan

EFSAk txosten bat argitaratu du, non gaixotasunaren egoera epidemiologikoa aztertzen den EBko herrialdeetan.

Txostenak II. genotipoko Afrikako txerri-izurriaren (ATI) epidemiaren deskripzio-analisi bat ematen du EBn eragina jasan duten estatu kideetan eta ondoko herrialdeetan, 2020ko irailaren 1etik 2021eko abuztuaren 31ra arte.

Jarraian, dokumentuaren ondorio garrantzitsuenak laburbiltzen dira:

- Lehen jakinarazpena 2020ko irailaren 10ean egin zen, Alemaniako basurdeekin.
- ATI EBn hedatu da, nagusiki basurdeen bidez. Oro har, ATIak zirkulatzen jarraitu du basurdeen bidez hainbat estatu kidetan eta ondoko herrialdeetan, eta pixkanaka hedatu da basurde-taldeen artean.
- Geroztik, 1.872 kasu hauteman dira basurdeetan, baita etxeko txerrien hiru foku ere.
- Arrisku-faktore esanguratsuenak lotuta daude habitatarekin, faktore sozioekonomikoekin eta basurdeen kudeaketarekin. Basurdeen artean, lotuta daude habitatarekin (landareak, ura, klima eta basurdeen habitataren egokitasunarekin lotutako beste faktore batzuk), faktore sozioekonomikoekin (bestean beste gizakien demografia) eta basurdeak kudeatzeko faktoreekin, bereziki dentsitatea eta kopurua.
- Zaintza pasibo indartua lagungarria izan da agerraldiak goiz hautemateko etxeko txerrietan.

Hauek izan ziren etxeko animalien artean ATI agertzeko faktore esanguratsuenak:

- Ekoizpen mota (traspatio), txerri-taldeen dentsitatea, biosegurtasun-maila txikiak, faktore sozioekonomikoak eta ATIak kutsatutako eremuen presentzia edo horiekiko gertutasuna.
- Basurdeak kudeatzeko eremu zuri bat (WZ edo white zone) finkatzea.
- “Segurtasun-gerriko” bat ezarri da ATIak eragindako eremuan, eta, beste neurri batzuen artean, nabarmen murriztu da basurdeen kopurua a priori erabakitako dentsitate batera arte, prebentzio gisa kutsaduraren hedapena geldiarazteko.
- Zaila da WZ ikuspegia aplikatzea, bereziki eremua ATI birusaren kutsadura basurdeen artean oso hedatuta dagoen eskualde batean dagoenean eta kontrol-ahalegin mugatuak aplikatzen direnean.

Animalien Gaixotasunen agerraldiak Europan- ADISen urteko txostena, 2021

EBren Animalien Gaixotasunari buruzko Informazio Sistemak (ADIS) azken balantze bat argitaratu du iaz kontabilizatutako animalien gaixotasun infekziosoen agerraldiei buruz.

Guztira, sistemak **19.623 agerraldi** erregistratu ditu, eta honako grafiko hauetan laburbildu ditugu:

- Afrikako Txerri-izurria
- Hegazi-gripea
- Amorrua
- Fitxa guztiak

Txerri-izurri afrikarraren foku bat Italian

Italiako agintariek txerri-izurri afrikarraren (TIA) kasu baten berri eman dute, hilik aurkitu duten basurde batean.

Italiako albaitaritza-zerbitzuek **urtarrilaren 7an TIA kasu bat adierazi zuten herrialdearen ipar-mendebaldean hilik aurkitutako basurde bat**ean. Laginak jaso ondoren, Perugiako erreferentziazko **laborategi nazionalak j**akinarazi zuen **2 genotipokoa** dela, gaur egun **Europa ekialdean eta erdialdean dabilena.**

Txerri-dentsitate handiko eremua ez den arren, **basurde basatien dentsitatea oso altua** da eta berehala hartu dira **fauna basatiaren zerrendako gaixotasun** jakin batzuei aurrea hartzeko eta kontrolatzeko **neurriak**, esaterako;

- **Krisiaren zentro** nazionala eta tokikoa aktibatzea.
- **Adituen taldea** eratzea, gaixotasunen barreiadura mugatzeko neurri egokiak hartzeko eta infekzioaren eremuaren mugak erabakitzeko.

Fokuaren eremuan eta muga egiten dutenetan honako hauek egiten hasi dira:

- **Hildako basurdeak** bilatzen.
- Inguruko **ehiza kontrolatzen**
- **Txerri-ustiategiak ikuskatzen eta arriskuaren berri ematen zerikusia duten sektore guztiei**

Jakinarazpen honek adierazten du **urrats berria eta luzea eman duela birusak EBren mendebaldera eta Estatuan arriskua hazi egin dela**, fokua gertu dagoelako eta **birusa gure mugetara gerturatzen ari delako.**

Hori dela eta, **funtsezkoa da biosegurtasuneko neurri egokiak ezartzea txerri-ustiategietan, animalien garraioan,** baita gaixotasunak erasandako herrialdeetara edo arriskua izateko aukera duten herrialdeetara **doazen ehiztariekin** ere, **nahi gabe heda baitezakete** gaixotasuna gure herrialdera itzultzen direnean.

Afrikako txerri-izurriaren (ATI) lehengo kasuak Alemaniako etxeko txerrietan

Afrikako txerri-izurrirako (ATI) Alemaniako erreferentziazko laborategi nazionalak, Friedrich-Loeffler-Institut (FLI) laborategiak, uztailaren 15ean baieztatu zituen Afrikako txerri-izurriaren Alemaniako lehenengo kasuak, etxeko txerrietan.

Kaltetutako abeltzaintza-ustiategiak Spree-Neiße distrituko ekoizpen-baserri ekologiko bat —txerri bat hil zen bertan—, eta Märkisch-Oderland distrituko ustiategi txiki bat —bi txerrirekin— dira. Baserri ekologikoa kontrol-eremu batean dago, basurdeetan hautemandako Afrikako txerri-izurriaren ondorioz deklaratu zena. Ustiategi txikia, berriz, orain arte Afrikako txerri-izurritik libre zegoen eremu batean dago. Oraindik ez dago argi nola iritsi den gaixotasuna bi ustiategi horietara, baina hipotesia da eremu horietako animalia basatietan hautemandako kasuen bidez izan dela.

Spree-Neiße distrituan hauteman ziren Alemaniako Afrikako txerri-izurriaren lehen kasuak

basurdeetan, 2020ko irailean. Ordutik hona, 103 kasu baieztatu dira han, eta 261 Märkisch-Oderland distrituan.

Iturria: FLI- Friedrich-Loeffler-Institut. Puntu urdinak: ATIaren kasuak basurde basatietan; puntu gorriak: ATIak kaltetutako etxeko txerrien ustiategiak.

Bi kasuetan, txerriak hil egin dituzte, eta gorpuzkiak araudiarekin bat suntsitu dira. Horrez gain, tokiko agintaritzek murrizketa-eremuak ezarri dituzte foku horien inguruan. Ezin da txerri bizirik edo txerri-produkturik garraiatu eremu horietako baserrietatik.

ATIaren birusa basurdeetatik etxeko txerrietara transmititu daiteke kontaktu zuzenaren eta zeharkakoaren bidez. Infekzioa ahoz gertatu ohi da. Agente patogenoa oso egonkorra da, eta infekzioso mantentzen da ingurumenean denbora luzez. Hauen bidez ere transmititu daiteke: haragiki gordinak edo behar beste kozinatu gabeak, kontaminatutako elikagaiak, ibilgailuak, arropa eta tresnak.

Afrikako txerri-izurriaren egoera Europan – eguneratzea

EFSAk txosten bat argitaratu du berriki Afrikako txerri-izurriaren (ATI) Europako egoera epidemiologikoa eguneratzeko, 2019ko irailetik 2020ko abuztura bitarteko epeari dagokiona

Irizpen horretan, ATIaren bilakaera-dinamika eta -patroiak aztertu dira kaltetutako herrialde guztietan, ATIaren lehen kasua txerri eta basurdeetan hauteman zenetik bildutako lagin positiboen (PCR eta ELISA) emaitzen bidez.

Oro har, hedapena arina da ATIak kaltetutako eremuetan basurde-populazio handiagoak daudenean.

B**asurde-populazioetako hedapen-maila** aztertzeko, jakinarazitako kasuak berrikusi ziren, eta kalkulatu zen zenbat sailka litezkeen jatorri bereko bigarren mailako kasu gisa, epidemiaren lehen eta azken urtearekin alderatuta.

ATIa basurdeetan agertzeko **arrisku-faktoreen ebaluazioa** egiteko, azterketa bibliografikoa egin zen. Errumaniaren kasuan, adibidez, arrisku-faktore nagusiak ingurumen-faktoreak, basurdeen ugaritasuna eta ehizatzen den eremuetan etxeko txerriek basurdeekin harreman zuzena izateko dagoen aukera handia izan ziren.

Basurdeetan ATIa egiaztatu den eremuetatik gertuko **eremu libreetan aplikatutako prebentzio- eta kontrol-neurriei** dagokienez, txostenean azpimarratu egiten da neurri horiek eraginkorrak izango direla eremu librean **basurde-populazioa nabarmen murrizten** bada, hedapena geldiarazteko, eta eremu horiek nahiko zabalak izan behar dutela.

ATIaren agerraldi baten aurrean, txostenean adierazten da eremu libreetan basurdeak prebentzioz

hiltzekotan, prozesu hori **agerraldiaren hasieran eta hilabete gutxi batzuetan** gauzatu behar dela. Halaber, eremu horiek **kaltetutako eremutik** nahiko **urrun** egon behar dute, infekzioari kaltetutako eremuaren barruan eutsi ahal izateko; izan ere, birusa oso arin hedatzen da txerrien eta basurdeen artean.

Afrikako txerri-izurria transmititzeko arriskuaren ebaluazioa

EFSAk txosten bat argitaratu du berriki Afrikako txerri-izurriaren birusa animaliaren elikaduraren, oherako materialen eta kaltetutako eremuetan egon diren animalia biziak garraiatzeko ibilgailuen bidez EBko eskualde ez kaltetuetan sartzeko arriskua ebaluatzeko.

Irizpenak ezartzen du **ezin dela baztertu** birusa **zabaltzeko arrisku potentziala**, bereziki **basurdeak dauden** eremuetan. Hala ere, uste da **arriskua txikiagoa dela** i**nfektatutako animalia bizien arteko kontaktuaren (txerria eta basurdea) eta elikaduraren (elikadura-hondakinekin)** bidez baino.

Ebaluazioa honela egin zen:

- Birusaren bizirauteko gaitasunari buruzko kontsulta bibliografikoa.
- Bibliografian jasota egon ez daitekeen informazioa biltzeko kontsulta publikoa.
- Aditu talde batek egindako balorazioa txerri-ustiategietan sartzen diren produktuen kutsadura potentzialari buruz.
- Produktu bakoitzaren kutsatze-arriskua aurreikusten duen eredu baten garapena.

Azterketaren emaitza gisa, talde hauek sailkatu ziren birusa transmititzeko duten arrisku handienetik txikienera:

1. Pentsu konposatuak forma likido eta/edo pelletetan.
2. Ibilgailuak
3. Pentsuetarako lehengaiak.
4. Oheetarako eta aberasteko materialak, bazkak, proteina hidrolizatuak eta plasma-proteinak.

Ustiategietan ezarritako **biosegurtasuneko neurriak** ezinbestekoak dira Afrikako txerri-izurri kontrolatzeko. Azken norakoa eskala txikiko ustiategi bat denean, eskala handi batekoa izan beharrean, transmisio-arrisku handiagoa dago, biosegurtasun-maila baxuagoa delako. I**bilgailuen** kasuan, garrantzitsua da, halaber, biosegurtasuneko neurriak ezartzea txerriak kaltetutako eremuetara edo horien barnean garraiatu badira. Kamioiak joan-etorrian ibiltzen badira kaltetutako eremuen eta eremu ez kaltetuen artean, arriskua murrizteko neurri egokia da animaliak ustiategietatik distantzia batera dauden kontzentrazio-zentroetatik edo karga-nasa eramangarrietatik kargatzea.

Oro har, **deskontaminazio- eta biltegiratze-prozesu egokiak zorrotz betetzea** gomendatzen da, horiei esker birusa kutsatzeko aukera murriztu egiten baita.

Afrikako txerri-izurriaren aurkako kontrol-neurrien ebaluazioa

EFSAk A kategoriako animalien gaixotasunak kontrolatzeko neurriak ebaluatuko dituzten multzo bateko irizpenetako lehenengoa argitaratu du berriki. Irizpen horrek Afrikako txerri-izurriaren (ATI) aurkako kontrol-neurriak ebaluatzen ditu.

Duela gutxi EFSA erakundeak A kategoriako zerrendako **gaixotasunak kontrolatzeko neurrien eraginkortasuna ebaluatzeko metodologia** bat argitaratu zuen. Sailkapen hori 2016/429 Erregelamenduak (EB) egiten du, transmititu daitezkeen animalien gaixotasunei buruzkoak.

Argitalpen berri horretan, EFSAk eta Animalien Osasun eta Ongizaterako Batzorde Teknikoko (AHAW) adituek ATI baieztatzen den agertokietarako neurri hauen eraginkortasuna aztertu zuten:

- **Azterketa klinikoa eta laborategiko azterketa** gaixotasuna antzemateko edo gaixotasunaren prebalentzia kalkulatzeko ustiategi baten barruan, dela animalia susmagarrietan dela baieztatuetan, murrizketa-eremuaren barruko ustiategi batean edo batzuetan.
- Foku susmagarri eta baieztatuen kontrolean **jarraipen-aldiaren iraupena**.
- **Murrizketa-eremuen tamaina eta iraupena**.

Erabilitako metodologia ez da irizpen horretan argitaratzen, beste txosten tekniko batean baizik (EFSA, **2020a)**. **Hor jasotzen dira laborategiko laginketen prozedurak ebaluatzeko erabilitako ereduaren eta babes- eta zaintza-eremuen gutxieneko erradioa ebaluatzeko baliatutako transmisio-nukleoen xehetasun espezifikoak.**

Hona hemen ebaluazio horren emaitzak:

- **Zenbait laginketa-prozedura ez-eraginkorrak zirela erabaki zen.** Horiek kentzea edo eraginkorrago batzuekin ordezkatzea iradoki da.
- **Jarraipen-aldia**, halaber, **ez zen eraginkorra izan** hainbat agertokitarako. Jarraipen-aldi luzeagoa egitea iradoki da, infektatuta egon daitezkeen taldeak detektatu direla bermatzeko.
- **Zaintza-eremua eraginkorra zela ikusi zen,** eremu mugatuko **infekzioen % 95 hartzen baititu.**

ATIa kontrolatzeko mundu-mailako ekimena

FAOk eta OIEk atzo, urriaren 26an, elkarrekin abiarazi zuten ATIa mundu-mailan kontrolatzeko ekimena, GF-TADs plataformaren bidez. Ekimenaren helburua da kontrol-neurriak koordinatu eta indartzea, gaixotasun konplexu hori mundu-mailan izaten ari den eragina murrizteko.

ATIa azkar ari da hedatzen, eta elikagaien segurtasunari eta munduko populazio zaurgarrienetako batzuen bizi-bitartekoei eragiten die. Hori dela eta, OIEk nahiz FAOk deia egin diete nazio eta bazkide guztiei, ekimen honen bidez txerrien gaixotasun hilkor hori kontrolatzeko borrokan indarrak batzeko.

GF-TADs plataformaren bidez, aliantza nazionalak, eskualdekoak eta mundu-mailakoak susta daitezke, eta aukera ematen du sinergiak sortzeko mugaz gaindiko beste animalia-gaixotasun batzuetarako jada ezarrita dauden kontrol-estrategiekin. Hauek dira helburuak:

1. Herrialdeek ATIa kontrolatzeko –prebenitu, aurka egin, ezabatu– daukaten gaitasuna hobetzea, OIEren arau eta jardunbide egokiak erabiltzearen bidez, zeinak zientziarik berrienean oinarritzen diren.
2. Koordinazio- eta lankidetza-esparru eraginkor bat ezartzea ATIa mundu-mailan kontrolatzeko:
    - Elkarteak sustatzea: sektore publiko eta pribatuko interesdun gakoen koordinazioa eta lankidetza.
    - Prebentzio-neurriak indartzea.
    - Afrikako txerri-izurriaren alboko ondorioak murriztea.
    - Negozioaren, txerrien ongizatearen eta nazioarteko komertzioaren jarraitutasuna bermatzea.

Eguneratzea: Afrikako txerri-izurriaren egoera Alemanian (2020/09/30)

Nekazaritza, Arrantza eta Elikadura Ministerioak informazio-ohar bat argitaratu du ATIaren Alemaniako agerraldiaren egoerari buruz. Bertan jasotzen da 38ra areagotu direla basurde basatien ATI fokuak (ia guztiak hilda aurkitu dira). Kasu horiek guztiak, orain arte, bi barrutitan aurkitu dira, biak Brandenburgo estatu.

Zainketa epidemiologikoa eta gorpuen bilaketa-lanak areagotu egin dira, eta horri esker, Alemaniako eskumeneko agintaritzek foku berri bat jakinarazi ahal izan zuten 2020/09/30ean, estatu bereko beste barruti batean basurde baten gorpua aurkitu ondoren. Gorpua aurrekoengandik 30 km ingurura aurkitu zuten iparraldera, Poloniarekiko mugatik 1 km ingurura.

Kasu berri hori infektatutako eremutik kanpo detektatu da; eremu horretan mugapenak zeuden jada. Ondorioz, neurri berriak gehitu zaizkie lehendik indarrean daudenei:

- Infektatutako eremuaren mugak zabaldu dira, lurralde berri hori barne hartuta.
- Basurde basatien gorpuen bilaketa aktiboa zabaldu egin da.